

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

15 грудня 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою «Муніципальне підприємництво»
на тему: **ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ ЯК ОСЕРЕДКИ**
ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ЛОКАЛЬНОМУ РІВНІ

Виконавець:

студентка ФЕУП

Короход Анастасія Вікторівна _____

Науковий керівник:

к.е.н., старший викладач

Подмазко Олексій Михайлович _____

Одеса - 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ.....	6
1.1. Сутність та особливості функціонування індустриальних парків.....	6
1.2 Класифікація індустриальних парків	16
1.3 Загальна характеристика правового механізму створення та управління індустриальними парками	22
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СТАНУ РОЗВИТКУ ІНДУСТРІАЛЬНИХ ПАРКІВ	31
2.1. Стимулювання розвитку індустриальних парків як один з напрямів регіональної політики	31
2.2. Аналіз закордонного досвіду розвитку індустриальних парків	37
2.3. Аналіз стану розвитку індустриальних парків в Україні	44
РОЗДІЛ 3. ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ НА ЛОКАЛЬНОМУ РІВНІ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА ОДЕСА).....	54
3.1. Оцінка потенціалу створення індустриальних парків в м. Одеса.....	54
3.2. Механізм стимулювання розвитку індустриальних парків в м. Одеса ..	67
3.3. Концептуальні засади забезпечення конкурентоспроможності економіки м. Одеси через створення індустриальних парків	77
ВИСНОВКИ	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	89

ВСТУП

Актуальність дослідження. Центральна тема цього дослідження полягає в тому, що в сучасній економіці України розвиток індустріальних парків має потенціал створити нові можливості для розвитку промисловості та регіонів, посилити співпрацю між компаніями, інвесторами, органами місцевого самоврядування, установами економічного розвитку та інші сторони.

У розвинутих країнах і країнах, що розвиваються, які мають економічний розвиток, мета збільшення інвестицій у регіони та забезпечення їх конкурентоспроможності досягається через різноманітні територіальні та організаційні механізми розвитку окремих територій. У поєднанні з втратою економічного динамізму та посиленням конкуренції на світових ринках інвестиційних ресурсів Україна має створити сприятливе середовище для залучення інвесторів до інвестицій, а також запровадити механізми стимулювання активності. Ці механізми включають концепцію створення та розвитку індустріальних парків.

Як відомо, труднощам, пов'язаним із створенням сприятливого інвестиційного клімату, сприянням поступальному розвитку та створенню індустріальних парків у контексті забезпечення економічного зростання, займалися різні вітчизняні та зарубіжні вчені: А.А. Праченко, Л.Я. Бенюк, В.М. Галасюк, О.О. Єгорова, В. Г. Панченко, Л. І. Федулова, О.О. Молдован, Г.В. Олесюк, Ю. В. Чичиренко, Є.В. Родионова та інші.

Дослідженням розвитку індустріальних парків України займається Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами, а також Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. Актуальність розвитку індустріальних парків визначили вибір теми кваліфікаційної роботи, зумовили її мету та завдання.

Метою роботи. є висвітлення питання створення ефективного індустріального парку та використання наявних ресурсів і методів для

створення ефективного в сучасних економічних умовах парку високих технологій. На основі вивчення окремих країн, які створили індустріальні парки як форму економічного розвитку, та узагальнення їхнього досвіду, метою проекту є виділення найбільш ефективних методів та інструментів стимулювання розвитку промисловості, теоретичні, методичні та прикладні аспекти стимулювання підприємницької діяльності що можуть бути застосовані в Україні.

Відповідно до мети магістерської роботи були визначені наступні завдання:

- ідентифікувати індустріальні парки як об'єкти підприємницької діяльності та їх державне регулювання;
- дослідити юридичні аспекти організації підприємницької діяльності в межах індустріальних парків;
- провести діагностику поточних проблем в Україні пов'язану з організацією індустріальних парків;
- провести оцінку найбільш перспективних напрямів комерційної діяльності на території індустріальних парків;
- охарактеризувати особливості функціонування найбільших індустріальних парків світу, на прикладі країн США, Європи та Азії та запропонувати шляхи державної підтримки суб'єктів підприємництва.
- здійснити пропозиції щодо формування та знайти оптимальні напрямки вдосконалення умов діяльності індустріальних парків в Україні;

Об'єктом дослідження є досвід створення індустріальних парків у країнах США, Європи та Азії.

Предметом дослідження виступають основи функціонування індустріальних парків на сучасному етапі, на прикладі найбільших індустріальних парків сьогодення, а також можливості та перспективи їхнього розвитку в Україні.

Новизна отриманих результатів полягає у поглибленні існуючих теоретико-методологічних основ дослідження індустріальних парків і розробці науково-практичних рекомендацій щодо актуальності створення індустріальних парків в Україні та перспектив розвитку економіки нашої держави завдяки цьому.

Методи дослідження: при виконанні дослідження магістерської роботи використано наступні методи: спостережень, статистичної обробки фінансової інформації, порівняльного фінансово-економічного аналізу, кореляційного аналізу, системного аналізу, загальнонаукові методи аналізу й синтезу, індукції й дедукції. Для проведення комплексного аналізу застосовувалися методи комп'ютерного оброблення, аналізу і відображення інформації за допомогою програми Microsoft Excel.

Інформаційною базою: дослідження є законодавчі та нормативні документи, статистичні дані Державної служби статистики України та Головного управління статистики в Одеській області, монографії вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали науково-практичних конференцій та періодичних видань, а також дані електронних ресурсів мережі Інтернет.

Структура та обсяг роботи: кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (56 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 95 сторінок. Основний зміст викладено на 83 сторінках. Робота містить 4 таблиці, 14 рисунків.

Публікації. за результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 тези доповіді: Короход А.В., Подмазко О.М. Індустріальні парки як основа розвитку підприємництва на локальному рівні. Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 22-23 вересня 2023 р.). – Одеса, 2023. С. 437-439.

ВИСНОВКИ

Після проведення дослідження, можемо зробити наступні висновки:

1. В основі ідеї створення індустріальних парків лежить концепція, згідно з якою фізична близькість основних компонентів парку: компаній, дослідницьких або освітніх установ підвищить імовірність комерціалізації наукових досліджень і полегшить їх впровадження. Тісні зв'язки між орендарями та постачальниками послуг, з одного боку, та між індустріальними парками та компаніями, з іншого боку, мають сприяти швидшому створенню компаній, сприяти розвитку на ранніх стадіях, створювати більш допоміжну інфраструктуру, надавати більше послуг та включити більший доступ до фінансів. У результаті це має призвести до більшого економічного зростання як самого індустріального парку, так і економіки країни в цілому. Основною причиною створення індустріальних парків є те, що вони сприяють економічному зростанню як на місцевому, так і на національному рівнях. Про це свідчать результати розвитку різноманітних парків у розвинених країнах.

2. Індустріальні парки є засобом стимулювання інноваційного виробництва, залучення додаткових інвестицій, зниження напруженості на ринку праці та вирівнювання економічної ситуації в країні. В Україні створено інституційну та правову основу для подальшого розвитку індустріальних парків. Цей процес має бути доповнений системними та реалістичними діями, спрямованими на формування регіональних сегментів національної економіки України. Індустріальні парки, які охоплюють складські, виробничі, офісні та комунальні зручності, популярні в багатьох країнах світу. Щоб покращити поточне інституційне середовище інвестиційної політики, законодавчої бази, податкового законодавства, розвитку інфраструктури та спеціалізації парків, рекомендується розглянути підходи, прийняті такими країнами, як Сполучені Штати, Китай, Туреччина та Німеччина, які побачили значний прогресу та інвестицій у свою економіку.

3. Багато існуючих індустріальних парків у розвинених країнах надають резидентам значні переваги та заохочення для залучення нових підприємств. Світовий досвід показує, що активна участь урядів у створенні та розвитку індустріальних парків має вирішальне значення для розвитку допоміжної інфраструктури та політики податкових пільг, це сприяє створенню нових компаній та надає адміністративні послуги. Однак держава не повинна брати участь у щоденному управлінні парками.

4. Індустріальні парки є новою та сприятливою формою спеціалізованих економічних зон в Україні. Вони пропонують такі переваги, як потенціал для активізації інвестиційної активності в окремих областях, створення координаційних центрів для регіонального зростання, реструктуризація економічних систем, створення робочих місць і скорочення промислового виробництва в містах. Найбільш активно в Україні будуть розвиватися такі пріоритетні напрями виробництва: виробництво устаткування для альтернативних джерел енергії електричного устаткування, побутових приладів; сміттєпереробка; інформаційні технології; агропереробка; металообробка; новітні технології з деревообробки; виробництво виробів з пластику;

5. Найбільшою відмінністю між Україною та іншими успішними прикладами індустріальних парків є відсутність внутрішнього інтересу компаній. Ефективне функціонування ІП передбачає реалізацію таких етапів як: формування єдиного органу державної влади, який буде координувати усі органи з питань розвитку ІП, прийняти низку законів та підзаконних актів з питань адміністрування даного органу; зміцнення матеріально-технічної бази відповідно до міжнародних стандартів.

6. Елементи сучасної світової концепції створення індустріальних парків можуть бути застосовані до України, але лише за умови, що процес проектування та створення супроводжуватиметься критичним підходом та адаптацією зарубіжних технологій. Індустріальні парки не є місцем, які можна відразу монетизувати. Існує ризик того, що політика створення індустріальних

парків в Україні базуватиметься насамперед на простих моделях, а не на комплексному розумінні локальних умов кожного окремого регіону. Проєкт щодо створення агенції з організації є доцільним для реалізації. Він дозволить ефективніше розвиватися ринку та надавати інвесторам більше потенційних можливостей обрати кращий варіант для себе. Це надасть поштовх для розвитку ІП всіх форм власності, і за умов сплати податків, проєкт стає комерційно ефективним і здатен генерувати прибуток до бюджету.

7. Головним напрямом діяльності держави з підтримки розвитку індустріальних парків полягає в удосконаленні чинної системи забезпечення фінансовими ресурсами (в тому числі й за рахунок пільгового кредитування), а також пошуку нових джерел фінансування за допомогою податкових пільг або інших інноваційних підходів. Індустріальні парки матимуть можливість створити умови, які сприятимуть зростанню всієї економічної системи країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про індустріальні парки: Закон України від 21 червня 2012 року № 5018-VI. Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5018-17> (дата звернення: 10.09.2023)
2. О.І. Амоша, Ю.М. Харазішвілі, В.І. Ляшенко. /одернізація економіки промислових регіонів України в умовах децентралізації управління: монографія НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2018. 300 с.
3. Реєстр індустріальних парків. Портал відкритих даних «Дія.Відкриті Дані». URL: <https://data.gov.ua/dataset/8206ed0c-5911-4b88-9c7f-56c6fcd08660> (дата звернення: 10.09.2023)
4. А.П. Павлюк, О.О. Єгорова, К.Л. Маркевич. Індустріальні парки в Україні: удосконалення політики стимулювання у контексті світового досвіду. К: 2014. 64 с.
5. Молдаван О.О. Доцільність запровадження індустріальних парків в Україні URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/36177>. (дата звернення: 10.09.2023)
6. Галасюк, В. В. Індустріальні парки: світовий досвід та перспективи створення в Україні. *Економічна думка*, 2018. №1. С. 40-50.
7. Лекарь, С. І. Міжнародні та вітчизняні реалії функціонування індустріальних парків. *Економічна думка*. 2017. № 1. С. 80-94.
8. Metropolitan Vickers – Our Manchester URL: <http://manchesterhistory.net/manchester/gone/metrovicks.html> (дата звернення: 10.09.2023)
9. Trafford Park Industrial Estate. Industrial Estate Research. Old Oak and Park Royal Development Corporation. Regeneris Consulting Ltd. 2016.
10. Беновська Л.Я. Індустріальні парки як інструмент розвитку регіональної економіки: теоретичні аспекти. *Економічний вісник*. 2014. Вип. 3(107). С. 509–517.

11. Міністерство економіки України «Індустріальні парки в Україні». URL: <https://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 10.09.2023)
12. Weber B. Infrastructure as an Asset Class: Investment Strategies, Project Finance and PPP. John Wiley & Sons, 2010. 284
13. Індустріальні парки: запитання-відповіді. Національний інститут стратегічних досліджень URL: <http://www.niss.gov.ua> (дата звернення: 20.09.2023)
14. Прорвемося через парк. *Вісник Міністерства доходів и зборів України*. 2013. №19.
15. Малюта Л. Індустріальні парки – інноваційний вектор розвитку промислового виробництва. *Економічний вісник*. 2014. Вип. 1 (10). С. 264-276.
16. Як після війни Україна має відновлювати економіку та бізнес. Велике дослідження «Делойт» від 15.12.2022. URL: <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/deloitte-press/2022/how-should-ukraine-rebuild-its-economy-and-business-after-the-war.html> (дата звернення: 30.09.2023)
17. Левченко С. Правове становлення індустріальних парків. URL: http://www.antikalaw.com.ua/media/news/yur_gazeta__35_antika_levchenko_shelkovoou.pdf (дата звернення: 30.09.2023)
18. Національний проект «Індустріальні парки України» – створення промислово-виробничої інфраструктури URL: <http://www.ukrproject.gov.ua> (дата звернення: 30.09.2023)
19. Про внесення змін до Закону України "Про індустріальні парки" та деяких інших законодавчих актів України щодо залучення інвестицій у промисловий сектор економіки шляхом стимулювання створення індустріальних парків: Закон України від 07.09.2021 № 1710-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1710-20#Text> (дата звернення: 30.09.2023)
20. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустріальних парків в Україні:

Закон України № 2330 від 21.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2330-20#Text> (дата звернення: 30.09.2023)

21. Про внесення змін до Митного кодексу України щодо створення сприятливих умов для діяльності індустріальних парків в Україні: Закон України № 2331 від 21.06.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2331-20#Text> (дата звернення: 30.09.2023)

22. Про затвердження Порядку виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів від 9 червня 2021 р. № 590. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/590-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.10.2023)

23. Про схвалення Стратегії розвитку індустріальних парків на 2023—2030 роки: розпорядження від 24 лютого 2023 р. № 176-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-2023-%D1%80#Text> (дата звернення: 15.10.2023)

24. DLF ATTORNEYS-AT-LAW UKRAINE. Створення та функціонування індустріальних парків в Україні. URL: <https://dlf.ua/ua/stvorennya-ta-funktsionuvannya-industrialnih-parkiv-v-ukrayini/> (дата звернення: 15.10.2023)

25. Індустріальні парки: інструмент стимулювання економічного розвитку держави Юзба В., Самовалов О. *Економічний вісник*. 2019. №6 с.37-44 DOI: [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2019\(107\)04](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2019(107)04) (дата звернення: 15.10.2023)

26. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: *Указ Президента України* від 30.09.2019 № 722/2019. Верховна Рада України: офіц. вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 20.10.2023)

27. Про затвердження Порядку ведення Реєстру індустріальних (промислових) парків: *Постанова Кабінету Міністрів України* від 19.01.2022

№27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/27-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.10.2023)

28. Про затвердження Порядку розгляду документів про включення індустріального (промислового) парку до Реєстру індустріальних (промислових) парків: Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Перелік від 19.01.2022 № 25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/25-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 20.10.2023)

29. Про Концепцію державної регіональної політики: Указ Президента України; Концепція від 25.05.2001 № 341/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/341/2001#Text> (дата звернення: 10.11.2023)

30. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text> (дата звернення: 10.11.2023)

31. Ukraine Humanitarian Crisis - Maps and Infographics URL: <https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine> (дата звернення: 10.11.2023)

32. Bellantuono N. The organization of eco-industrial parks and their sustainable practices. *Journal of Cleaner Production*. 2017. Vol.161. Pp.362-375.

33. Turkey at a Glance: Investment Zones. Investment Support and Promotion Agency of Turkey URL: <http://www.invest.gov.tr/enUS/investmentguide/investorsguide/Pages/SpecialInvestmentZones.aspx> (дата звернення: 10.11.2023)

34. Industrial Management Company URL: <https://industrialpark.org.ua/> (дата звернення: 10.11.2023)

35. Understanding Industrial Locations. InvestKOREA URL: <https://www.investkorea.org/ik-en/cntnts/i-887/web.do> (дата звернення: 10.11.2023)

36. Suzhou Industrial Park URL: <https://www.sipac.gov.cn/english/> (дата звернення: 10.11.2023)

37. Калат Я.Я. Стимулювання розвитку індустріальних парків (на прикладі прикордонних регіонів Польщі). *Вісник Київського національного*

університету. 2020. Вип. 2(142). С. 78–87 URL: <http://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/984> (дата звернення: 10.11.2023)

38. Waligóra K. Parki naukowe, technologiczne i przemysłowe jako narzędzie wspierające potencjał innowacyjny polskiej gospodarki. URL: https://repozytorium.uwb.edu.pl/jspui/bitstream/11320/10909/1/K_Waligora_Parki_naukowe_technologiczne_i_przemyslowe.pdf (дата звернення: 10.11.2023)

39. Оновлена оцінка потреб України на відновлення та відбудову URL: <https://www.worldbank.org/uk/news/press-release/2023/03/23/updated-ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-assessment> (дата звернення: 10.11.2023)

40. 10 уроків Туреччини для України. Якщо Україна піде шляхом Туреччини: *turkish delight* чи український схематоз? URL: <https://hvylya.net/uk/analytics/272983-10-urokov-turcii-dlya-ukrainy-esli-ukraina-poydet-putem-turcii-turkish-delight-ili-ukrainskiy-shematoz> (дата звернення: 10.11.2023)

41. Comparative Research Report on the Localized Performance Indicator Systems of the International Guidelines for Industrial Parks in China URL: https://www.unido.org/sites/default/files/files/2022-02/en_%20IP.pdf (дата звернення: 10.11.2023)

42. Hungary Your Country for Investment URL: <http://www.mfa.gov.huhttps://doing-business-in-hungary.com/eng/iph/> (дата звернення: 10.11.2023)

43. Модернізація економіки промислових регіонів України в умовах децентралізації управління. Київ, 2018. 300 с.

44. Панкєєва А. М. Реновація міських територій Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. 34 с.

45. Офіційний сайт міста Одеса. 2023. URL: <https://omr.gov.ua/> (дата звернення: 20.11.2023)

46. Рішення Одеської міської ради № 6041-VII від 10.06.2020 р. Про схвалення Концепції створення та функціонування зони пріоритетного розвитку на полях фільтрації в місті Одесі. Офіційний сайт міста Одеса. 2023. URL: <https://omr.gov.ua/ua/acts/council/179821/> (дата звернення: 20.11.2023)
47. Інвестиційний паспорт міста Одеса. Офіційний сайт міста Одеса. 2023. URL: https://omr.gov.ua/images/File/DODATKI_2021/EKONOMIKA/Investment_2021.pdf (дата звернення: 20.11.2023)
48. Про розробку детального плану території від Об'їзної дороги до естакади Одеського морського порту з улаштуванням автомобільної дороги у м. Одесі: Рішення від 31.07.2019 р. № 4888-VII. URL: <https://omr.gov.ua/ua/acts/council/175361/> (дата звернення: 20.11.2023)
49. Про спеціальну (вільну) економічну зону Порто-франко: Закон України від 23.03.2000 № 1607-III Закон. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1607-14#doc_info (дата звернення: 20.11.2023)
50. Економіка та організація підприємницької діяльності: навч. посіб. За заг. ред. д.е.н. Н. В. Сментини. К: ФОП Гуляєва В.М., 2019. 320 с.
51. Основи бізнесу: навч. посіб за ред. Н. В. Сментини. Харків: «Діса плюс», 2021. 424 с.
52. Короход А.В., Подмазко О.М. Індустріальні парки як основа розвитку підприємництва на локальному рівні. *Вісник Одеського національного економічного університету*. 2023. С. 437-439. URL: <http://dspace.oneu>
53. Звіт про результати діяльності Департаменту економічного розвитку у 2022 році. URL: <https://omr.gov.ua/ua/city/departments/economy/report/>
54. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#1>
55. Головне Управління Статистики в Одеській області. URL: <http://od.ukrstat.gov.ua/>

56. Білик Р. С. Глобальні трансформації механізмів інноваційно-інвестиційної модернізації національних економік КНУ ім. Тараса Шевченка, Київ, 2020. 545 с.